

Projev předsedy vlády ČR Ing. Jiřího Paroubka

Vážené dámy, vážení pánové,
děkuji vám za pozvání na osmadvacáté zasedání Akademického sněmu Akademie věd. Vzhledem k tomu, že je program vašeho zasedání opravdu nabitý, nechci si z vašeho drahocenného času ukrajovat příliš. Tím spíše, že se k tématu vědy, výzkumu a vývoje vyjadřuji, myslím, poměrně často, a nechci riskovat, že vás budu nudit opakováním čísel, která již byla vícekrát publikována. Jsem si navíc dobře vědom jakéhosi záporného „kouzla“ souborných dat. Řeknu-li zcela po pravdě, že se objem peněz z veřejných rozpočtů určených na výzkum a vývoj zvýšil v letech 2000 až 2005 o více než 41 %, s vysokou mírou pravděpodobnosti se tím dotknu těch, kteří podobný nárůst ve svých rozpočtech nepocítili, zatímco pro ty, kdo získali třeba ještě více, je to v tuto chvíli již víceméně samozřejmost. Kromě toho po mně vystoupí pan vicepremiér Havel, takže nějakým těm číslům stejně neujdete. Ale nyní již zcela vážně. Protože nechci probírat stejná témata jako doc. Havel, vynechám přípravu na 7. rámcový program, transformaci Akademie věd podle zákona o veřejných výzkumných institucích a podobně. Jelikož mám ve funkci předsedy vlády nejen možnost, ale i povinnost pohlížet na řadu problémů z jistého nadhledu, nesvázaného optikou resortního uvažování, zmíním se o tom, co považuji v širším kontextu za zásadní. Řeknu-li, že beru akcent na stále vyšší podporu výzkumu a vývoje nesmírně vážně, bude to možná znít jako klišé. Jak ale bezpochyby víte, jsem svým původním povoláním ekonom. Nemohu si proto dělat iluze, že nám zde současný, skutečně nevídaný hospodářský rozvoj, tažený především průmyslovou výrobou, vydrží navěky. Pochopitelně si velmi přeji výrazný růst reálných mezd, avšak dobře znám i druhou stranu rovnice: postupný odliv výrob s nižší přidanou hodnotou do „levnějších“ částí světa. Před tímto auditoriem ponechám stranou dosud zdaleka nevyčerpaný potenciál rozvoje sektoru služeb, turistického průmyslu apod. Hlavním tahounem naší budoucí prosperity se totiž, podle mého přesvědčení, musí v dlouhodobější časové perspektivě stát hlavně to, pro co se již vžilo označení „znalostní ekonomika“. Ta se pochopitelně neobejde bez vysokých investic do vzdělání a vědy, do výzkumu a vývoje. Ale to nestačí. Podíváme-li se, co dostalo do absolutní světové špičky např. ještě nedávno relativně chudé Finsko, uvidíme především inovativní propojení vyspělého výzkumu a vývoje se sférou výroby, obchodu a sofistikovaných služeb, což dále vyústí v nesmírně rychlý, flexibilní a efektivní přesun všech výsledků výzkumu do praxe. Finové v této souvislosti používají velmi zajímavý termín „produktizace poznatků“. Zde se musím na chvíli zastavit. Abyste mne nepodezírali, že jsem si snad spletl dveře, chci následující poznámkou předejít možnému nedorozumění. Víím velmi dobře, že hlavním posláním této instituce je základní výzkum. Jeho primární funkcí pak rozhodně nemůže být okamžitý, „tvrdými“ penězi vyjádřený efekt, a jeho výsledky nejsou dopředu jisté, předpověditelné či

dokonce „naplánovatelné“. Nelze prostě říci: „Ve třetím kvartálu vynalezneme lék proti smůle a do švestek perpetuum mobile!“ Bez silného základního výzkumu by prostě nebylo co aplikovat a tečka. To za prvé. Za druhé: zmínka o „produktizaci“ neměla v žádném případě narýsovat dělicí čáru mezi těmi obory, které vytvářejí nové technologie, vedou k patentům a licencím, a těmi, které v mohutných uvozovkách „jenom“ přispívají k zachování paměti národa, k objevování dalších střípků mozaiky světového kulturního dědictví a podobně. Napadlo by snad někoho ptát se, k čemu je třeba nedávný objev takzvaného Jidášova evangelia? Skutečné bohatství národů se prostě nevtěsná jen do úzce ekonomických kategorií a civilizace, chvála Bohu, nikdy nebude jen synonymem produkce stále dokonalejších nerez rendlíků či zázračných pracích prášků, které vám vyperou „dočista do čista“ vše od záclon až po rybičky v akváriu. V ose našeho budoucího úspěchu v globální soutěži je tedy nepochybně vyspělá věda a intenzivní podpora výzkumu a vývoje. Výrazné zvyšování investic tímto směrem je zkrátka imperativem, nelze však přitom opominout dva důležité body. Prvním je efektivita vynakládání prostředků z veřejných zdrojů, druhým pak zapojení privátní sféry. Hodnocení výsledků výzkumu a vývoje se bude věnovat pan vicepremiér Havel, proto tuto jinak velmi důležitou kapitolu přeskočím.

V prvním případě hraje jistě negativní roli například to, že je financování dosud příliš „rozmělněno“ vzhledem k přílišnému počtu poskytovatelů. Abychom mohli aspirovat na dosažení významnějších synergických efektů, vážně uvažujeme o zřízení národní technologické agentury, jakou je např. finský TEKES či švédská VINNOVA. Jak jsem však zdůraznil i při svém nedávném vystoupení před rektory vysokých škol, samotný vznik takové agentury není všespasitelný. Rozhodně nechceme vybudovat jakési kvazi ministerstvo, byrokratického molocha, který bude namísto pružného servisu pro všechny klíčové „hráče“ představovat jen další balvan v cestě. Prosadíme-li vznik takovéto agentury, jejím stručným mottem musí být flexibilita a efektivita, její praxí od počátku úzká provázanost jak se sférou výzkumu a vývoje, tak i s dalšími, již existujícími státními agenturami, zabývajícími se podporou exportu, obchodu a umístování zahraničních investic. Funkční vazby si bude muset vybudovat pochopitelně i se sdruženími privátních investorů. Vyššímu podílu privátního sektoru, který je zásadní zejména při financování vzniku nových technologických firem, by měly pro změnu napomoci některé úpravy právních norem, zvláště pak v oblasti daňové. Této části nepřímé podpory výzkumu a vývoje musíme věnovat nemenší pozornost než nalézání a efektivní alokaci prostředků z veřejných zdrojů – vždyť i Lisabonská strategie počítá při plánovaném tříprocentním podílu z HDP s dvoutřetinovou účastí ze zdrojů soukromých. Neunikla nám pochopitelně ani neuspokojivá situace v oblasti ochrany duševního vlastnictví, kde, myslím, tkví jeden z hlavních důvodů např. nevelkého množství udělených mezinárodních patentů u nás. Když to hodně zjednoduším, celkovým naším cílem je vybudování takového prostředí, kde

projev_Paroubek
6900 zn.

špičkoví vědci nebudou muset marnit čas množstvím úmorných činností, které blokují jejich odbornou kapacitu a požirají čas, a kde jim odměnou, kromě vysokého renomé v očích veřejnosti, bude i ekonomický status odpovídající standardu jejich kolegů z těch nejvyspělejších zemí. Protože jen za takových podmínek se může do budoucna stát právě naše věda, výzkum a vývoj „gruntem“ trvalého rozvoje a prosperity této země, garantem toho, že nás ani sebevětší globální turbulence v tom či onom výrobním odvětví výrazněji nepoznamenají.

Dámy a pánové, přeji vám všem do dalšího období mnoho profesních i osobních úspěchů a děkuji vám za vaši soustředěnou pozornost.

JIRÍ PAROUBEK